

Kõrgem Kunstikool Pallas

Nahadisaini osakond

Rõivast ja aksessuaari siduv kolleksioon "Sidumsus"

Lõputöö

Kelin Kuznetsova

Juhendaja: Kerli Jõgi

Tartu 2021

SISUKORD

SISSEJUHATUS	2
1. MIS ON AKSESSUAAR	4
1.1 DEFINITSIOON.....	4
1.2 RÕIVA JA AKSESSUAARI VÕRDLUS.....	5
1.3 NÄITEID AKSESSUAARI JA RÕIVAESEME SIDUMISVIISIDEST.....	6
2. KOLLEKTSIOONI LOOMINE	10
2.1 VALGUS JA VÄRV.....	10
2.1.1 ÜLEVAADE VÄRVI MUUTVATEST TEHNIKATEST.....	11
2.1.2 NÄITEID TEHNIKA KASUTUSEST.....	12
2.2 VORMIOTSING.....	14
2.2.1 JOONTE ANALÜÜS.....	15
2.2.2 RUUMILISTE VISANDITE ANALÜÜS.....	18
2.3 KOLLEKTSIOONI KAVANDAMINE.....	24
2.4 KOLLEKTSIOONI ANALÜÜS.....	25
KOKKUVÕTE	31
SUMMARY	32
KASUTATUD KIRJANDUS	33
LISAD	35
LISA 1. ABSTRAKTSETE VORMIDEGA KOLLEKTSIOON.....	35
LISA 2. <i>READY-TO-WEAR</i> KOLLEKTSIOON.....	35
LISA 3. VALMINUD KOLLEKTSIOON.....	36

SISSEJUHATUS

Lõputöö idee tuli minu huvist nii aksessuaari- kui ka moedisaini vastu. Praegu peaksin ennast piiritlema aksessuaaridisaini õppiva tudengina, aga võib-olla saaks seda mõistet laiendada. Kas on võimalik, et õppides ühte õpin ma tegelikult ka teist. Selline arusaam tuli neljandal kursusel. Nahadisaini õppekaval Kõrgemas Kunstikoolis Pallas keskendutakse esimesed kolm aastat kottide valmistamisele ja raamatute köitmisele, kuid neljandal aastal lisandub vest kui aksessuaar. Samas on vest käsitletav ka rõivana. Sain aru, et selline lähenemine ka teistele rõivaesemetele ja aksessuaaridele annaks mulle kui tudengile ja disainerile rohkem vabadust. Selline suhtumine võiks anda ka erialal loomingulisemaid edasiarendusi aksessuaarist.

Minu eesmärgiks on muuta enda arusaama aksessuaarist laiemaks, et mu looming oleks tulevikus mitmekülgsem. Kui avardada mõtlemist eriala raamidest välja ja liikuda loomingulisemate edasiarenduste poole, mis ei piirduks kottide ja raamatutega, siis näitaks see ka tulevastele disaineritele, et see eriala pakub rohkelt võimalusi enda mõtete ja loovuse väljendamiseks.

Kõigepealt soovisin välja selgitada, mida tähistatakse sõnadega aksessuaar ja rõivas. Kuidas neid defineeritakse ja mis tingimused peavad esemel olema, et neid saaks nimetada üheks või teiseks. Edasi tahtsin panna teoreetilised teadmised ja küsimused kollektsiooni, mis koosneks esemetest, mis seovad kokku rõiva ja aksessuaari. Kolleksioonis oleks korraga kasutatud nii tekstiil kui ka nahk, millega kaudu saaksin arendada enda praktilisi oskusi materjaliga töötamisel.

Julgust, teha lõputööks kollektsioon, sain varasematest projektidest. Kolmanda õppeaasta sügisel lõin abstraktsete vormidega kolmeosalise kollektsiooni ja kevadel arendasin selle edasi seitsmest komplektist koosnevaks *ready-to-wear* kollektsiooniks. Lõputööna valmivas kollektsioonis on kantavad esemed, kuid abstraktsust võib leia hoopis rõiva vormis. Lõpuks valmis kuuest komplektist koosnev kollektsioon, millest teostatud on kolm.

Kolleksiooni nimeks sai Sidumsus. Selles on ühendatud kaks sõna - siduma ja seotus. See annab edasi kahe eriala seotust ja veel suuremat võimalust nende sidumiseks. Samuti on kollektsioonis kasutatud mitmeid rihmu ja paelu. Nendega seon erinevaid detaile, et

muuta esemete vormi, aga ka lisada uusi funktsioone. Rihmad ja paelad on ka kollektsiooni siduvaks elemendiks.

Kirjalik töö on jagatud kaheks. Esimeses uurin aksessuaari olemust. Teises analüüsin praktilist tööd. Kirjutan vormiotsingust ja ka valminud kollektsioonist.

Sooviksin tänada enda juhendajat Kerli Jõgi, kes aitas mind ka kõige keerulisemate küsimustega. Ta aitas leida vastused nii teoreetilises pooles, kuid oskas mind suunata põnevate lahendusteni ka praktilises osas. Ta oli mulle igal sammul toeks ja motivaatoriks.

1. MIS ON AKSESSUAAR

Enne rõiva ja aksessuaari sidumist tahan aru saada, mis need kaks asja eraldi siiski on. Miks ühte eset nimetatakse aksessuaariks ja teist mitte. Selle jaoks analüüsin mõlemat definitsiooni ja proovin aru saada, kust jookseb piir nende vahel. Võib-olla on mõisted palju laiemad, mis annab disaineritele võimaluse nihutada loomingulisi piire veelgi kaugemale.

1.1 DEFINITSIOON

Eesti õigekeelsussõnaraamatu (2018 *sub* aksessuaar) järgi on aksessuaar lisand, manus või pisiasi. Cambridge sõnaraamatu järgi on aksessuaar aga hoopis miski, mis lisatakse masinale või rõivastusele, millel on kasulik või dekoratiivne eesmärk (Cambridge dictionary, 2021 *sub* *accessory*). Disainivaldkonnas on aksessuaar teisejärguline ese, mida kasutatakse isikupärase riietuse loomiseks ja komplekti täiendamiseks (Cumming, 2010: 2). Siia kuuluvad ehted, käekellad, sokid, kotid, jalanõud, sallid, kindad aga ka jakid ja mütsid. Samas nimetatakse jakke, mütse, sulle ka rõivasteks. Nagu definitsioonidest järeldub, siis Eesti keeleruumis on aksessuaari tõlgendamise võimalus palju avaram. Selle järgi võiks aksessuaariks nimetada toidule lisatavaid kaunistusi, väikeseid autoosaid, mööblieseme detaile aga ka e-kirjale lisatavaid faile. Mulle aga tundub, et sõna kasutuskontekst on eesti keeles hoopis kitsam. Aksessuaari seostatakse eelkõige moevaldkonnaga ja kui soovitakse väljendada midagi muud, siis lisandub sinna täpsustus – lemmikloomade aksessuaar, sisekujunduse aksessuaar. Ingliskeelses keeleruumis on aga suisa juriidiline väljend „*accessory of the crime*“, mis eesti keeles tähendab kaasosalist (Legal Information Institute, 2021). Siit tuleb hästi välja, kui laialt saab tõlgendada mõistet aksessuaar.

Nahaerialal on aksessuaarideks kottide erinevad tüübid (seljakott, käekott, õlakott) ja väikeaksessuaarid, nagu võtmehoidjad, käepaelad, rahataskud. Aksessuaari mõiste nahaerialal on välja kujunenud traditsioonidest ja koolis edasi antud teadmistest, mitte sõna definitsioonist. Tegemist on kitsama tõlgendusega, mis võib piirata disaineri loomingulist vabadust ja erialaseid võimalusi, isegi kui otseselt ei piirata loomise protsessi.

Raamidest välja mõtlemine on aga raske ja kui toodetega peab ka raha teenima, siis kohati isegi hirmutav.

Süvenedes poodide toodete kategoriseerimisse, siis tuleb välja, et suurtel moekettidel nagu H&M ja Zara on aksessuaaride alla kuuluvaid tootegruppe rohkem kui väikedisainereid koondavatel poodidel. Suured ketid defineerivad aksessuaari alguses üldisemalt ja siis kategoriseerivad seal all olevad esemed täpsemalt. Sinna kuuluvad nii mütsid, peaehted, kotid, sallid, lemmiklooma- ja mobiiliaksessuaarid, vööd ja ka rahakotid. Kui vaadata Eesti disainerite kodulehti ja e-poode, siis seal on kõigil kategoriseerimine erinev. Üks liigitab aksessuaaride alla rahakotid, kellarihmad ja nimesildid, teine väikesed kotid ja vutlarid, kolmas aga ainult ehted. Eesti disainereid koondavate poodide kategooriates tõstetakse aga ehted aksessuaaride alt välja eraldi liigiks. See näitab, kui ebaselge on aksessuaari mõiste. Samuti tuleb siit välja, et inglise keeleruumis hõlmab aksessuaar palju rohkem kategooriaid.

1.2 RÕIVA JA AKSESSUAARI VÕRDLUS

Rõivas on Eesti õigekeelsussõnaraamatu (2018 *sub* rõivas) järgi riietuse, kehakate. Eesti keele seletava sõnaraamatu (2009 *sub* rõivas) järgi harilikult riidest või nahast valmistatud kehakate, riietuse, riie. Inglisekeelses keeleruumis on rõivaste jaoks kasutusel kaks sõna – „*clothing*“ ja „*clothes*“. Esimene neist on üldisem, mille all mõeldakse rõivaesemeid ja ka selle definitsioon on laiem – ese, millega enda keha katta (Cambridge dictionary, 2021 *sub clothing*). Teist sõna kasutatakse viidates kindlatele rõivaesemetele, mille definitsioon täpsem – esemed, millega enda keha katta, kaitsta või kaunistada (*ibid sub clothes*). Rohkem täpsusi pole välja toodud, mis annab rõiva tõlgendamiseks suure vabaduse. Siit võiks järeldada, et kui kott panna ümber keha seda katval või kaunistaval eesmärgil, siis definitsiooni kohaselt võiks see olla hoopis rõivas mitte aksessuaar.

Aksessuaari ja rõiva võrdlemisel peaks välja tooma ka rõivastele lisatavad elemendid. Nendeks võiks lugeda taskud, krae, varrukad, nõöbid ja lukud. Kui need kõik eemaldada, mis siis üldse alles jääb - tükk riiet, mis katab (katma - väljastpoolt kaitsema või varjama (Eesti keele seletav sõnaraamat, 2009)) keha. Kui aga on tegemist läbipaistva tekstiiliga, mis ei kaitse ega varja keha, vaid kaunistab seda, kas siis on rõiva asemel tegu aksessuaariga?

Võrreldes sellist rõiva detaili nagu tasku aksessuaari alla kuuluva kotiga, leian, et mõlema funktsioon on sarnane. Rõivastel olevad taskud on kahe eesmärgiga – asjade mugavaks kaasaskandmiseks ja/või rõivaeseme kaunistamiseks. Näiteks on peidetud taskud, mis ei oma kaunistavat eesmärki, samas on ka kinni õmmeldud või „valetaskuid“, kuhu tegelikult ei saa asju sisse panna. Sama funktsioon on ka kotil – see täiustab kandja võimalust ja/või on esemete kaasas kandmiseks. Siit saab järeldada, et kott ja tasku on tegelikult väga sarnased, millest üks on rõivaeseme küljes ja teine eraldi.

1.3 NÄITEID AKSESSUAARI JA RÕIVAESEME SIDUMIS- VIISIDEST

Õppides aksessuaaridisaini piirdub tulevane töö tavaliselt kottide ja väikeaksessuaaride loomisega. Samas õppides moedisaini on tööpõld palju suurem ja soovikorral saab ise spetsialiseeruda. Minu arvates on tegemist üksteist täiendavate erialadega, mida võiks ja peaks ka koos õppima. Mind huvitavad ja inspireerivad mõlemad erialad ja selle tõttu valisin ka teema, kus saan uurida nende omavahelist seost.

Koolis aksessuaaridisaineriks õppides tundus selline kategoriseerimine mulle piirav. See justkui määratles ära, milliseid esemeid ma luua võin. Sain aru, et tulevikus ei soovi ma ennast määratleda ühe või teise eriala disainerina. Tahan luua nii aksessuaare kui rõivaid ja selline eristamine ei ole minu arvates vajalik.

Selles peatükis võrdlen moedisainer Johanna Parve ja aksessuaaridisaini õppinud Kaire Avi-Kinnuneni loomingut. Nad on õppinud erinevatel erialadel, mis tähendab, et nende tööd peaksid justkui erinevad olema.

Johanna Parv võitis eelmisel aastal rahvusvahelise auhinna ITS Fashion@Work by illy Award 2020, kus ta pidi tõlgendama ja uuesti looma ühe töövormi osa – põlle. Illy kunstiline juht, Carlo Bach ütles, et Johanna suutis teha põllest mitmekülgse eseme (Illy.com, 2021). Põlle defineeritakse küll rõivaesemena, mis kaitseb toidupritsmete ja plekkide eest, kuid läbi ajaloo on kasutatud ka dekoreerival eesmärgil ja staatuse näitamiseks (Encyclopedia.com, 2019). Kui nüüd vaadata Johanna loodud põlle, siis tekib küsimus, kas selline mitmel viisil kantav põll on rohkem aksessuaar või kaitsev rõivaese.

ill. 1-3. Johanna Parv ITS Fashion@Work by illy Award 2020

Foto: Instagram

Samasuguse küsimuse tekitab Kaire Avi-Kinnuneni loodud vestikollektsioon, mis on valminud Kõrgema Kunstikooli Pallase lõputööna aastal 2020. Minu arvates on tegemist aksessuaarikollektsiooniga. Kolleksiooni nimi on „K2ed vabad“, mis justkui viitab taskutesüsteemile või selga kinnitatud kottidele. Oma vormilt sarnaneb see paljuski Parve loodud põllele, millel on samuti taskud ja justkui sama funktsioon. Seetõttu ei saaks öelda, et üks loob rõivaid ja teine aksessuaare.

ill. 4. Kaire Avi-Kinnunen vestikolleksioon

Foto: Instagram

Kumbki disainer ei tõstatanud oma tööga küsimust aksessuaari ja rõiva vahelisest piirist. Just selle pärast on mõlemat tööd hea analüüsida. Nad on jõudnud kahe eriala ühisosani väga loomulikult, ilma sellesse süvenemata, mis samuti näitab, et aksessuaari- ja rõivadisaini ühendus on loomulik. Nende erinevast akadeemilisest taustast saab järeldada, kuidas need kaks valdkonda on palju tihedamalt seotud ja tegelevad samasuguste probleemidega. Võib-olla oleks vaja, et neid valdkondi seotakse tihemini ja teadvustatakse nende omavahelist sümbioosi mõlemal erialal rohkem. See annaks suure tõuke uudsete ideede jaoks ja ka julguse nende teostamiseks.

Minu huvi kahe eriala vastu on pannud mind märkama selliseid kaheti mõistetavaid detaile. Küsima küsimusi, miks üks on aksessuaar ja teine rõivas? Kuidas kahte eriala siduda? Kuidas kahte eset siduda? Esialgsed küsimused tiirlesid rohkem ümber kandmisfunktsiooni ja tasku/koti võrdluse, kuid mida rohkem ma teemasse süvenesin ja seda uurisin, seda rohkem tekkis küsimusi ja järjest laiemaks läksid piirid. Definitsioonid aksessuaari ja rõiva kohta tegid kõik segasemaks, pikemal juurdlemisel aga selgemaks. Nendele küsimustele proovin vastata täpsemalt oma kollektsiooni põhjal, valmis esemeid analüüsides.

Selline piiride ebaselgus on pakkunud mulle huvi ka varasemalt teistes valdkondades. Üheks huvitavaks näiteks on valguse ja värvi mõju vormi tajumisele. Kuidas ühes valguses

on ese ühe vormiga ja teises valguses seda detailide ja värvide muutuste tõttu teisiti. See on justkui illusioon ja silmapete, mida saaks kasutada disainis ja toodete arendamisel. Järjest rohkem tuleb turule nutikaid materjale, mis sobiksid sellisteks eesmärkideks. Nendest kirjutan ka järgmises peatükis.

Töö teoreetilises pooles selgus, et aksessuaar ei ole mitte kindla kuju või materjaliga, vaid hoopis ese, mis täiendab välimust. Samal ajal on rõivas peamiselt keha kaitsmise ja varjamise eesmärgiga. Nendest kahest väitest lähtudes hakkasin edasi töötama enda kollektsiooniga, kus muuta praegust arusaama aksessuaarist ja rõivast. Kindlasti ei ole see absoluutne tõde, vaid minu tõlgendus kahest mõistest.

2. KOLLEKTSIOONI LOOMINE

Kolmanda õppeaasta sügisel hakkas mind huvitama, kuidas inimese pilk ja tähelepanu liigub rõivastel. Lugesin nii psühholoogiaalast kirjandust kui ka kunsti-, maali- ja fotoraamatuid. Leidsin erinevaid viise, millega vaataja tähelepanu mõjutada ja õppetöö käigus jõudsin neist läbi proovida ühe. Tähelepanu mõjutajateks valisin punase värvi ja joone. Joont oli mugav enda eriala raamides muuta aksessuaarideks - rihmad, paelad. Lisaks uurisin, kuidas punane joon tähelepanule mõjub. Teostasin tähelepanu juhtivaid katsetusi drapeerimisel teel leitud vormidel, millest lõin kollektsiooni (Lisa 1: Abstraktsete vormidega kollektsioon). Kevadel liikusin ideega edasi järgmisel ainekursusel ja kavandasin *ready-to-wear* kollektsioon, kus jätkasin samuti punase joone kasutamisega (Lisa 2: *Ready-to-wear* kollektsioon).

Tähelepanu teemat sügavuti uurides, sain aru, kui olulist rolli mängivad erinevad värvid ning ümbritsev valgus. Kavatsesin edasi uurida, kuidas valgus mõjutab objekti ja selle tajumist. Leidsin erinevaid värve, millega seda ideed katsetada. Katsete tulemusi tutvustan lühidalt peatükis 2.1.1. See selgitab minu materjalivalikut lõputööks valminud kollektsiooni jaoks.

Valguse käes muutuvaid värve põhjalikumalt uurides, sain aru, et see teema sobiks suurema uurimuse jaoks, sest on väga mahukas. Otsustasin selle teema kõrvale jätta, et saaksin keskenduda aksessuaari ja rõiva vahelise piiri uurimisele. Soovisin lõputööd siduda rohkem erialaga ja õpitud teadmistega. Samas leian, et on oluline kirjutada ka eeltööst, mis aitas mul jõuda käesoleva lõputöö ideeni. Lihtsustatult on mõlema teemaderingi põhiidee sarnane - esemetel saab muuta kuju ja vormi. Oma kollektsioonis teostan seda aga ilma värvideta ja asendasin need enda erialaga seotud esemega - aksessuaariga.

2.1 VALGUS JA VÄRV

Meie ümber olev maailm on must-valge. Esemed ei oma värvi, küll aga peegeldavad ja neelavad nad erinevaid lainepikkuseid (Arnkil, 2013: 30). Nähtavasse spektrisse kuuluvaid lainepikkused tõlgendab inimene ümber värvusteks. Mind hakkas huvitama, kuidas seda teadmist kasutada disainis. Kas sellega saaks muuta seda, kuidas vaataja tajub eseme

vormi? Kui valgusest eemaldada näiteks punasena tajutav lainepikkus, kas siis kõik punased detailid „kaovad“ tervikust ära ja tavalise valguse käes muutuvad jälle nähtavaks? Millised värvid reageeriksid valgusele, millega saaks objekti mõjutada. Kas helkur muudaks samuti objekti?

Erinevaid võimalusi otsides leidsin värvid, mis reageerivad UV-kiirgusele ehk päikesevalgusele. Näiteks sisetingimustes on värv valge ja välja minnes muutub punaseks. See pakkus väga suurt huvi ja tahtsin katsetada, kas need annaks edasi minu ideed vormi muutmiseks. Kui värve katsetasin, siis pidin tõdema, et värvide reageerimisaeg on liiga pikk ja ei anna edasi minu ideed soovitud kiirusega. Edasise lahendusena proovisin leida erinevaid helkurvärve, mis reageerivad valgusele koheselt ja mida saab tekstiilile kanda. Sellised värvid olid aga üpris kulukad ja vajasisid ajamahukaid tehnikaid. Sain aru, et minu uurimistöösse need ei mahu. Ei oleks olnud aega, et keskenduda kollektiooni loomisele ja teostamisele, mis oli minu üks olulisemaid eesmärke. Et mahukas uuring ei läheks kaotsi, siis järgmises alapeatükis teen lühikese ülevaate erinevatest värvidest, mis reageerivad keskkonnale, ning täpsemalt räägin värvidest, millega ise tööd tegin.

2.1.1 ÜLEVAADE VÄRVI MUUTVATEST TEHNIKATEST

On mitmeid värve, mis reageerivad keskkonnale. Lisaks valgusele ka näiteks veele ja temperatuurile. Neid materjale nimetatakse ka „tarkadeks“ materjalideks (Callister, 2007). Näiteks:

- Fotokroomsed – reageerivad päikesevalgusele (nt. isetumenevad prillid)
- Termokroomsed – reageerivad temperatuurile (nt. peidetud pildiga kruusid)
- Elektrokroomsed – reageerib elektrile (nt. nutiklaas või nutikile)
- Kemokroomsed – reageerib mõnele kindlale keemilisele ühendile (nt. rasedustest)
- Hüdrokroomsed – reageerib veele/niiskusele (nt. betoonplaadid mustriga)
- Fluorestseersed – reageerib UV-valgusele (nt. peodekoratsioonid)

Mina uurisin lähemalt fotokroomseid värve. Mind huvitas võimalus kasutada ära päikesevalgust disainis. Kasutasin värvipigmenti, mida segasin vedela meediumiga. Üheks pigmentiks oli oranžist erkpunaseks muutuv värv ja teine läbipaistvast mustaks. Proove tegin kahe erineva kontsentratsiooni seguga. Tugevamas segus oli meediumit ja pigmenti

võrdses koguses. Lahjemas segus oli pigmenti poole vähem kui meediumit. Parema efekti annavad mõlema värvi puhul tugevama kontsentratsiooniga segud.

ill. 5. Vasakul suurema kontsentratsiooniga värvid sisetingimuses

ill. 6. Vasakul suurema kontsentratsiooniga värvid päikesevalguses

Värve proovisin erinevatele materjalidele. Kõikidele kangastele tekib peale värvikiht. Heledatel kangastel on see vähem tajutav, kuid tumedamatel kangastel paistab kohe silma. Samuti muudab värv kanga tekstuuri. Kangad ei ole enam nii pehmed ja lendlevad, samas annab see võimaluse muidu pehmet kangast vormida. Täisvillasel kangal kadus ära ka pinnapealne tekstuursus ehk siis kanga kiud jäid kohe kinni.

2.1.2 NÄITEID TEHNIKA KASUTUSEST

Värvid on põnevad ja pakuvad rohkelt võimalusi. Eriti suurt efekti on võimalik saavutada suvel, kui on rohkem päikesevalgust. Nii muutub värv kiiremini ja erksamaks. Neid värve on varem kasutanud ka moedisainerid. Amy Winters, kes asutas materjalitehnoloogia stuudio Rainbow Winters, on teinud rõivaid, mis reageerivad nii päikesevalgusele kui ka veele, helile, venitamisele.

ill. 7-8.. Päikesevalgusele reageeriv mantel

Foto: Rainbowwinters.com

Minu projekti need värvid ei sobinud, sest värvimuutus võtab kaua aega ja ei anna kohest tulemust, et näha, kuidas valgus ja värv mõjutavad objekti tajumist. Samas soovisin jätkata valguse kasutamise võimalusega. Lahendusena leidsin helkurvärvid, mis reageerivad samuti valgusele. Uurisin Eestis pakutavate värvide kohta. Need olid aga katsetuste tegemiseks liiga kallid. Samuti vajavad need eritingimusi, mida kodus või koolis ei ole võimalik luua. Alternatiiviks kasutasin helkurkangast, mis on kergesti kättesaadav. See lahendas aja ja hinna küsimuse. Helkurmaterjali on kasutanud ka näiteks ANREALAGE, kes lõi 2020 Dubais avatud maailmanäitusele saatjate vormirõivad. Rõivad on valged, kuid kui hämaras valgus peale suunata, tuleb välja muster ja värvidemäng.

ill. 9. ANREALAGE loodud vormirõivad helkurmaterjalist.

Foto: Anrealage.com

2.2 VORMIOTSING

Edasi alustasin tööd kollektsooniga Sidumsus. Teadsin, et tahan selles siduda aksessuaari ja rõivast. Panna enda loomingulisus proovile ja kasutada ära definitsioonidest tulenevaid võimalusi, et luua kahe eriala piiril.

Tööd alustasin kolme joonega A3 paberil. Kasutasin musta värvi ja erineva kuju ning laiusega pintsleid. Pärast joonte analüüsi viisin saadud kompositsioonid üle ruumiliseks. See tähendab, et lõikasin mustast paberist erineva laiusega ribasid ja paigutasin neid väiksele puidust mannekeenile. Samas jälgisin kompositsioone, mida olin loonud paberil. Tegin analüüsi, millest sain aru, et vertikaalsed jooned töötavad kollektsooni loomiseks hästi.

Edasi proovisin kompositsioone tõlgendada rõivaesemeteks. Leidsin, et peenikesed jooned töötaksid hästi rihmade ja paksemad jooned taskutena. Siit sain idee, kuidas rihmadega võiks siduda koti kui aksessuaari rõiva külge. Selline vormiotsing andis palju loomingulisemaid ideid rõivaste ja aksessuaaride loomiseks.

2.2.1 JOONTE ANALÜÜS

Ülesannet alustades kujunes kõige raskemaks osaks esimese joone tegemine. Mis on see õige viis, kuidas valgele paberile tõmmata musta joont?

ill. 10. Visand 1

ill. 11. Visand 2

ill. 12. Visand 3

ill. 13. Visand 4

ill. 14. Visand 5

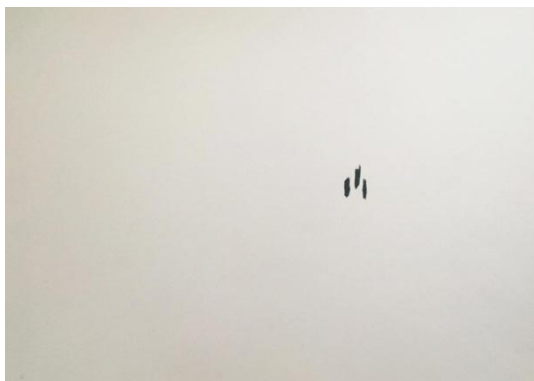

ill. 15. Visand 6

Fotod: Autori kogu

Esimesest kuuest (ill. 10-15) visandist jääb silma neljas (ill. 13). See on kõige huvitavam. Visandil on diagonaalne dünaamiline joon, mis paneb pilgu liikuma ühest

kompositsiooni nurgast teise, samas kaks püstist joont on fookuspunktiks. Tekib kolmnurkne liikumine ja pilk ei välju kompositsioonist. Jooned on puhtad ja minimalistlikud.

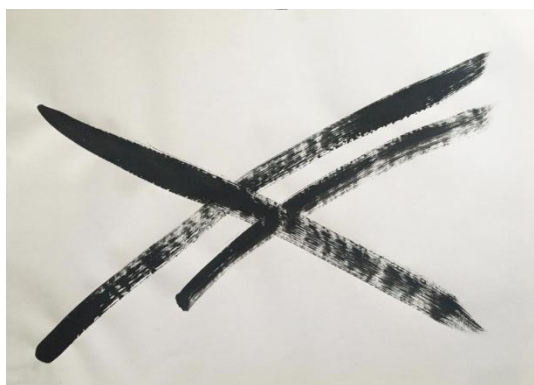
ill. 16. Visand 7

ill. 17. Visand 8

Fotod: Autori kogu

Seitsmenda ja kaheksanda visandi (ill. 16-17) puhul kasutasin ainult pintsli otsa, mis tegi jooned väga õhuliseks. Esimesel visandil (ill. 16) on kolm lühikest joont/täppi paberiga paralleelselt, mis loob tagasihoidliku ja õrna kompositsiooni. Meenutab kassi käpajälge.

ill. 18. Visand 9

ill. 19. Visand 10

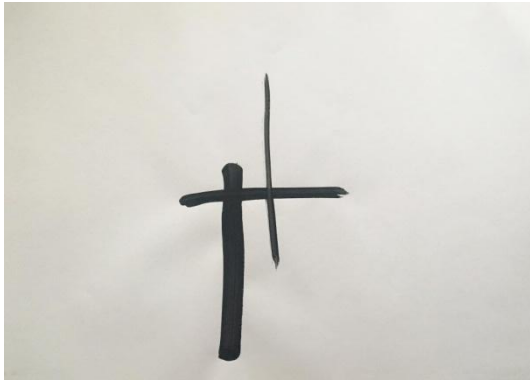
ill. 20. Visand 11

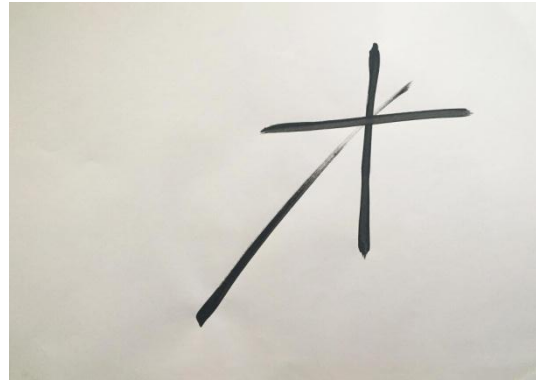
ill. 21. Visand 12

Fotod: Autori kogu

Nendest visanditest (ill. 18-21) on kõige huvitavam üheteistkümnes (ill. 20). See on täiesti uue kompositsiooniga, mille kahes nurgas on lühikesed diagonaalsed jooned ja keskel hästi palju tühja ruumi. Minu meelest väga õnnestunud kompositsioon, sest siin on palju hingamisruumi ja pilk käib ringis ühelt joonelt teisele. Tekib ovaal, mis liigub paberist välja.

ill. 22. Visand 13

ill. 23. Visand 14

ill. 24. Visand 15

ill. 25. Visand 16

ill. 26. Visand 17

ill. 27. Visand 18

Fotod: Autori kogu

Viimastest visanditest (ill. 22-27) jäävad mulle silma esimene (ill. 22) ja kolmas (ill. 24). Esimesel (ill. 22) on paralleelsed ja ristuvad jooned, mis loovad minu jaoks väga tasakaalus kompositsiooni, kuid mida oli väga raske luua. Kolmandal (ill 24) visandil liigub pilk samuti kolmnurkselt. Diagonaalsel joonel on lõpp veidi katkendlik, mis lisab väikese kuid huvitava detaili. Jooned on samas puhtad ja palju tühja ruumi lisab minimalistlikust.

Sellest ülesandest järelدان, et mulle sobib paaritu arvuga töötamine. Olen aru saanud, et paralleelseid ja ristuvaid jooni on raskem kompositsiooniks kokku siduda kui diagonaale. Diagonaalid tekitavad suuremat dünaamilisust, mis mõjub tasapinnalises kompositsioonis minu jaoks huvitavalt.

2.2.2 RUUMILISTE VISANDITE ANALÜÜS

Visandeid tegin kahes etapis. Pärast esimest tegin valminud tööde kohta analüüsi ja siis sain aru, mida pean täiendama. Töö esimeses etapis valmis 13 kompositsiooni ja keskendusin peamiselt diagonaalsetele joontele. Analüüsi tehes sain aru, et paralleele on raskem luua, kuid samas ruumilise visandina meeldisid mulle rohkem.

Seetõttu võtsin endale eesmärgiks teha ülesanne veel kord läbi ja keskenduda rohkem paralleelsete joontega töötamisele. Pooled tööd on tehtud ainult paralleelidega, mis näitab, et olin oma esimese eesmärgi täitnud - loonud enda jaoks keerukamaid kompositsioone.

ill. 28. Ruumiline visand 1.

ill. 29. Ruumiline visand 2

ill. 30. Ruumiline visand 3

ill. 31. Ruumiline visand 4

ill. 32. Ruumiline visand 5

ill. 33. Ruumiline visand 6

Fotod: Autori kogu

Valikust (ill. 28-33) meeldib mulle neljas (ill. 31), sest laiema diagonaalse joone paigutus jätab pea juurde rohkem ruumi ja paikneb alumistest joontest kaugemal. See lisab visandile rohkem õhku, mis mulle meeldib.

ill. 34. Ruumiline visand 7

ill. 35. Ruumiline visand 8

ill. 36. Ruumiline visand 9

ill. 37. Ruumiline visand 10

ill. 38. Ruumiline visand 11

ill. 39. Ruumiline visand

ill. 40. Ruumiline visand 13

Fotod: Autori kogu

Valitud visanditest (ill. 34-40) jääb silma esimene (ill. 34), millel on üleval liikumine, samas rinnaosa on puhas, mis tekitab sinna õhku. Jooned on aga toredas sümbioosis, mis tekitab pideva liikumise, pilk liigub justkui ovaalselt keha eest ja siis tagant. See on ka mu üks lemmiktöödest. Viies visand (ill. 38) on paralleelsete joontega - meeldib väga joonte paigutus kehal ja kuidas peenikese joone ots liigub natuke üles. See tekitab illusiooni joone jätkuvusest ilma, et töö ise väga dünaamiline oleks

Nüüd suunasin ennast tegelema vertikaalsete ja horisontaalsete joontega, sest vahepeal olin teinud analüüsi, millest järeldasin, et paralleelsete joontega kompositsioonid on mulle meeldivamad. See oli minu jaoks keerulisem, kui diagonaalsete joonte paigutamine mannekeenile.

ill. 41. Ruumiline visand 14

ill. 42. Ruumiline visand 15

ill. 43. Ruumiline visand 16

Fotod: Autori kogu

Kolmas visand (ill. 43) on väga õnnestunud kompositsioon, sest mõjub õrna ja delikaatsena. Diagonaalis liikuv joon, mis hetkeks keha keskel katkeb ja suundub üles poole on väga ilus ja toob välja, kuidas joon on keha taga, ees ja jälle taga.

*ill. 44. Ruumiline
visand 17*

*ill. 45. Ruumiline
visand 18*

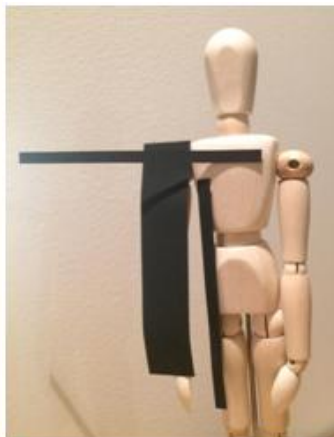
*ill. 46. Ruumiline
visand 19*

*ill. 47. Ruumiline
visand 20*

*ill. 48. Ruumiline
visand 21*

*ill. 49. Ruumiline
visand 22*

*ill. 50. Ruumiline
visand 23*

*ill. 51. Ruumiline
visand 24*

Fotod: Autori kogu

Valitud visanditest (ill. 44-51) meeldivad seitsmes (ill. 50) ja kaheksas (ill. 51). Lai joon tekitab fookuspunkti ja koondab tähelepanu, samas peenike joon lisab tasakaaluks dünaamilisust ja paneb pilgu mööda kompositsiooni liikuma. Kitsas joon lisab ka õhulisust.

ill. 52. Ruumiline visand 25

ill. 53. Ruumiline visand 26

ill. 54. Ruumiline visand 27

ill. 55. Ruumiline visand 28

ill. 56. Ruumiline visand 29

ill. 57. Ruumiline visand 30

ill. 58. Ruumiline visand 31

Fotod: Autori kogu

Kolmas visand (ill. 54) on üks mu lemmikkompositsioone. Lai horisontaalne joon ja peenike diagonaal loovad tasakaalus terviku. Kompositsioon on lihtne, samas on selles liikuvust. Diagonaali ja laia joone lõikumine ei ole päris keskel, mis selle visandi puhul töötab hästi, sest mõjub vabalt ja loomulikult.

Viies kompositsiooni (ill. 56) puhul meeldib kahe kitsa joone koostöö. Kompositsioon on õrn ja õhuline, samas liikuv

Kokkuvõtvalt saab järeldada, et tasapinnalises kompositsioonis meeldivad mulle rohkem diagonaalid, kolmemõõtmelises kompositsioonis aga horisontaalsed ja vertikaalsed jooned.

Ülesanne lasi mul mõista, kuidas erinevatel pindadel töötavad erinevad jooned. Samuti andis see mulle palju materjali, millega edasi liikuda ja kust leida põnevaid vorme rõivaste jaoks.

2.3 KOLLEKTSIOONI KAVANDAMINE

Soovisin luua kollektsiooni, kus on esemeid igaks aastaajaks. See tähendab, et tootmisesse võib aasta jooksul lasta ka ainult ühe kollektsiooni, mis on minu meelest jätkusuutlikum lähenemine. Kolleksioonis kasutatud lõiked on sobilikud tootmiseks nii soojemast kui ka õhemast materjalist. See tagab, et klient saab enda vajadustele sobiva toote.

Kolleksiooni kavandamine algas vormiotsingu ja analüüsiga. Võtsin kõik 3D visandid ette ja hakkasin sealt välja joonistama rõivaid. Peenikestest joontest said rihmad ja laiematest taskud. Paralleelselt töötasin nii kavandamise kui ka tehniliste jooniste tegemisega, sest tihti andis konstruktsiooni läbi mõtlemine uue idee ja sain jooksvalt viia sisse muudatusi.

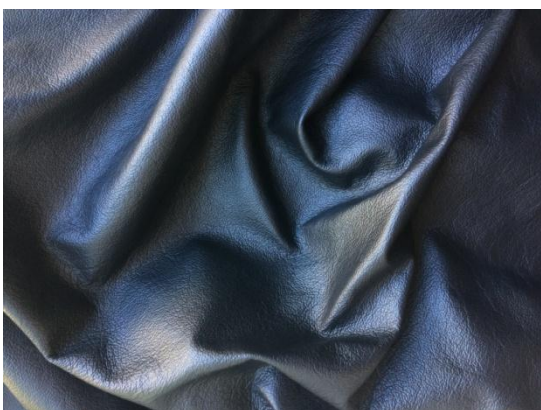
Materjale valisin lähtuvalt soovist luua aastaajast sõltumatu kollektsioon. See tähendas, et tuli leida nii paksemaid kui õhemaid materjale. Kolleksioon pidi sisaldama kindlasti ka nahka, kuid soovides rõivaid õmmelda, siis oli valik piiratud. Sain valida ainult õhukeste ja pehmete nahkade vahel, et oleks võimalik mitmekordseid kihte luua samas paksust mitte lisades. Valituks osutus õhuke (0,6 mm paksusega) kroompargitud must hobusenahk (ill. 61). Sinna juurde lisandus hall šifoon kangas (ill. 60), mille õhulisus ja langevus pakub kontrasti naha jõulisusele. Juurde valisin heleroosa/tuhmroosa villase kanga (ill. 59), mis lisab kollektsiooni värvi ja kontrasti. Viimasena lisasin helkurkanga (ill. 62). Selle matt tumehall pind tavalises valguses, samas helehall sära pimedas sobis ideaalselt juba valitud materjalidega ja andis võimaluse rõivaeseme vormiga mängimiseks..

ill. 59. Villane kangas

ill. 60. Šifoon

ill. 61. Hobusenahk

ill. 62. Helkurkangas

Fotod: Autori kogu

Selline kooslus pakkus väljakutset. Kuidas siduda õrn, romantiline materjal tugeva nahaga. Kuidas siduda suvine ja talvine. Ning nahaosakonna tudengina pakkus enim väljakutset erinevate tekstiilidega töötamine. Nii suures mahus ei olnud seda varem pidanud tegema.

2.4 KOLLEKTSIOONI ANALÜÜS

Kollektsiooni analüüsil lähtun kavanditest ja esimeses peatükis välja toodud definitsioonidest. Tegemist on minu isikliku arvamuse ja nägemusega. Valmis õmblesin kolm komplekti – komplekt 2, komplekt 4, komplekt 6 (Lisa 3. Valminud kollektsioon).

Esimeses komplektis (ill. 63) on läbipaistvast šifoonist kleit ja selle juurde kuuluv *body*. Kleidi küljes on aasad, läbi mille saab rihmadega reguleerida kleidi pikkust. See võimaldab teha kleidist ka tuunika või pikema pluusi ning kanda seda hoopis näiteks pükstega. Reguleeritavus teeb sellest väga mitmekülgse eseme. Kui nüüd lähtuda aga selle

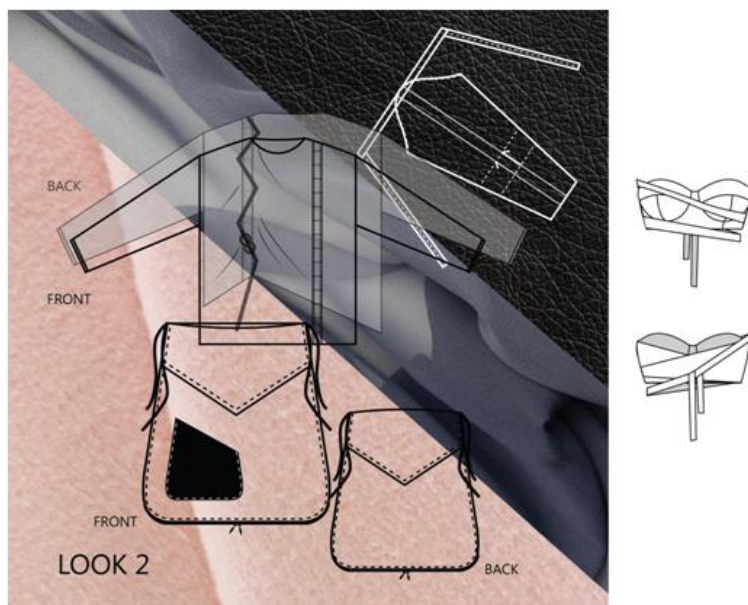
funktsioonist, siis see on täiesti läbipaistev ja on mõeldud kas komplekti täiendamiseks, isikupärase riietuse loomiseks või omab dekoratiivset eesmärki. Rõiva eesmärgiks võib ka olla keha kaunistamine, kuid minu meelest on tegemist esemega, mida võiks lugeda pigem aksessuaariks, samas saab seda liigitada ka rõiva alla.

ill. 63. Kolleksiooni kavand. Komplekt 1

Foto: Autori kogu

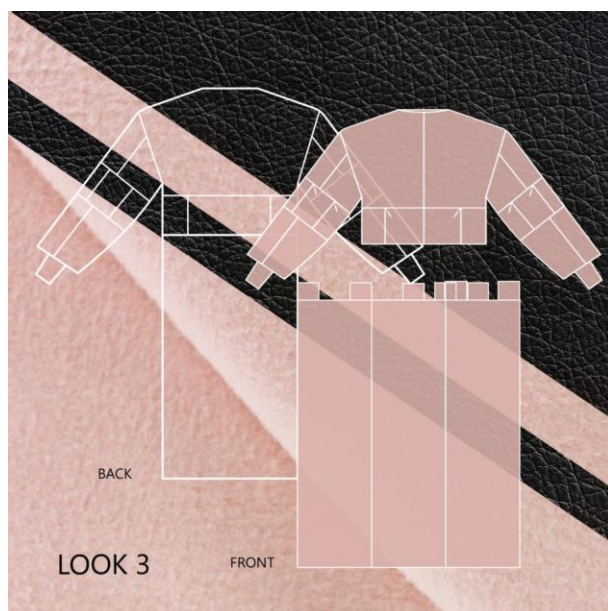
Teise komplekti (ill. 64) kuulub villane seelik, šifoonist pluus/pusa ja nahast juurde lisatav varrukas. Seelikul on allosas lukk, mis tähendab, et seda saab kasutada ka kotina. Samal ajal omab ka keha katvat ja kaitsvat funktsiooni. See on üks ese, mis on täiesti kindlalt nii aksessuaar kui ka rõivas. Šifoonist pusa sarnaneb esimese komplekti kleidiga, seega loen selle aksessuaariks. Nahast lisatav varrukas on aga nii rõivas kui aksessuaar. See omab nii kaitsvat eesmärki ja samas on see nii lisand kui ka dekoratiivne ese.

ill. 64. Kolleksiooni kavand. Komplekt 2

Foto: Autori kogu

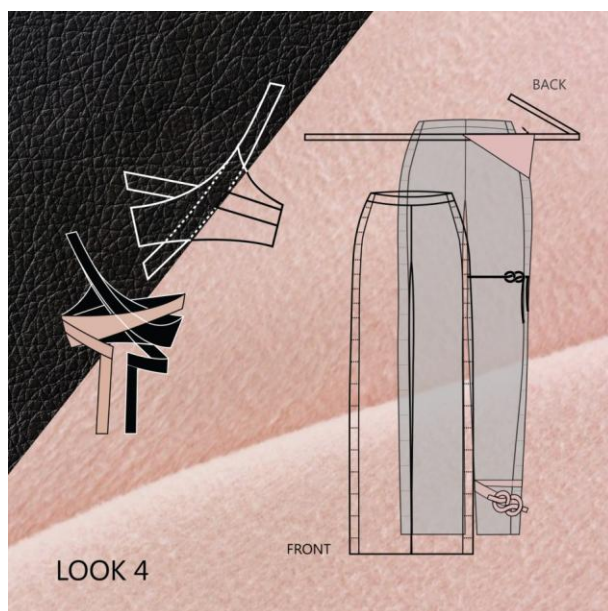
Kolmas komplekt (ill. 65) koosneb villasest jakist ja sinna juurde lisatavast paneelist. Ülemise osa ehk jaki mina kategoriseerin rõivaks. Võib küll vaadelda seda eset ka kui kaunistavat ja komplekti täiendavat eset, kuid kuna ma olen selle jätnud iseseisvaks esemeks, siis kuulub see rõivaeseme alla. Samas sinna külge kinnitatav paneel on lisand ehk aksessuaar. Kui see on aga jaki külge pandud, siis on tegemist ühe eseme ehk mantliga. Siit järeldan, et paneeli puhul on tegu nii aksessuaari kui ka rõivaga olenevalt siis sellest, kas see on rõiva küljes või eraldi.

ill. 65. Kolleksiooni kavand. Komplekt 3

Foto: Autori kogu

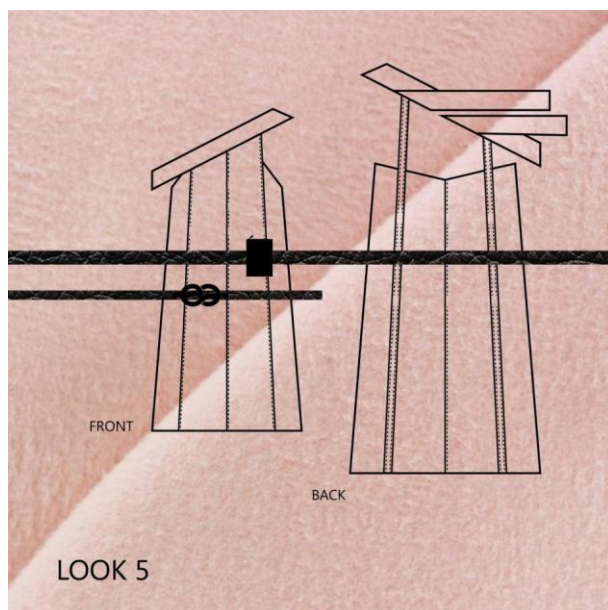
Neljandas komplektis (ill. 66) on šifoonist püksid ja naha-villakombinatsiooniga topp. Topp on lihtsustatult üks pikk rihm, mis on seotud ümber rinna. Rihm on aga aksessuaar. Seega tekib siin huvitav analüüsikoht. Kui aksessuaar siduda keha katval viisil, siis muutub küsitavaks, kas tegemist on eseme või aksessuaariga. Nagu ka teises komplektis oleva seeliku puhul, siis on tegemist esemega, mis kuulub mõlemasse kategooriasse. Püksid on aga läbipaistvast šifoonist, mida ilma juurde seotavate kottideta kanda ei saa (mina isiklikult ei kannaks). See tähendab, et püksid kuuluvad aksessuaari alla või siis hoopis taskud/kotid, mis on keha varjavaks elemendiks, on hoopis rõivaesemed. Kuna neid saab ka eraldi kanda, siis mina kategoriseerin nii püksid kui kotid aksessuaaride alla.

ill. 66. Kolleksiooni kavand. Komplekt 4

Foto: Autori kogu

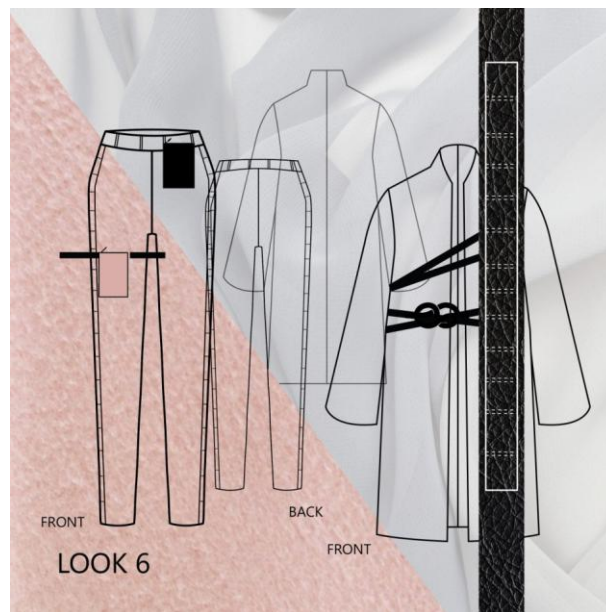
Viies komplekt (ill. 67) on villane kleit, millel on sees väikesed avad ja läbi selle saab siduda mitmeid rihmasid koos taskutega. Seda võiks võrrelda mõne kotiga, millele käib külge erinevaid väikeseid taskuid. Selle asemel, et kotti seljas või õlal kanda, on see mõeldud hoopis ümber kandmiseks. Kui kleit on ilma rihmade ja kottideta, siis on tegemist rõivaga, samas kui taskud külge siduda, siis võiks tegemist olla aksessuaariga.

ill. 67. Kolleksiooni kavand. Komplekt 5

Foto: Autori kogu

Kuuendas komplektis (ill. 68) on villased püksid, šifoonist mantel ja nahavillakombinatsiooniga taskutesüsteem. Püksid on rõivaese. Šifoonist mantlit saab aga lugeda nii aksessuaari kui rõiva alla. Kuna nii šifoonist kleit kui ka pusa läksid aksessuaari kategooriasse, siis liigitan ka selle mantli sinna. Taskuterida saab kanda ka näiteks topina kui see ümber rinna siduda ja sellisel juhul on tegemist rõivaga. Praegusel juhul on aga tegemist aksessuaariga, sest omab komplekti täiendavat funktsiooni. Aga seda eset ei saa kindlalt ühte kategooriasse paigutada, sest see oleneb kandmisviisist.

ill. 68. Kollektiooni kavand. Komplekt 6

Foto: Autori kogu

Kokkuvõtteks saan järeldada, et mul on õnnestunud saavutada enda eesmärk - siduda rõivas ja aksessuaar. Mitmed esemed, mis esmapilgul kuuluksid rõivakategooriasse on täpsemal analüüsimisel siiski pigem aksessuaarid. Samas on ka esemeid, kus nende olemus sõltub kandmisviisist, mis tähendab, et rõiva ja aksessuaari vahelt kaob piir peaaegu täielikult.

KOKKUVÕTE

Minu lõputöö eesmärgiks oli leida piir aksessuaari ja rõiva vahel ning neid kahte seejärel teadlikult siduda. Tööd alustades, arvasin, et kahte eriala saab siduda läbi detailide. Mida rohkem uurisin aksessuaari ja rõiva definitsioone, seda enam sain aru, et tegelikult on mõlemad mõisted palju laiemad. See tähendab, et paljude esemete puhul oleneb liigitumine aksessuaari või rõiva kategooriasse materjalist, kandmisviisist või eesmärgist. Kui klassikaline valge t-särk on seljas, siis on tegemist rõivaga, kui see aga näiteks ümber puusade siduda, et isikupärastada rõivakomplekti, siis saab t-särgist aksessuaar.

Sain aru, et aksessuaari- ja moedisain on palju tihedamalt seotud, kui alguses arvasin. Selle rõhutamine võiks alguse saada juba koolist, mis aitaks tudengitel enda mõttemaailma ja erialaseid piire avaramaks muuta. Võib-olla annaks selline lähenemine palju loomingulisemaid tulemusi.

Kavandades enda kollektsiooni Sidumsus sain mitmel pool ära kasutada materjali läbipaistvust, mis võttis esemelt ära rõiva funktsiooni kaitsta ja varjata keha. Samas sai selle sama eseme liigitada siis aksessuaariks, sest omas komplekti täiendavat või isikupärase välimuse loomise eesmärki. Aksessuaarist sai aga rõivaese, kui panin selle kaitsmise ja varjamise eesmärgil ümber keha.

Kollektsiooni teostades kujunes keeruliseks osaks õmblemine. Kuna ma ei ole rõivaste õmblemist õppinud, siis pidin tegema palju iseseisvat tööd ja otsima just kangastele mõeldud tehnikaid. Keeruliseks kujunes kanga ja naha koos õmblemine. Ei saanud kasutada nahale ega kangastele mõeldud tehnikaid, sest see oleks ühe neist ära rikkunud. Proovisin leida kompromisse ja see mõjutas esemete valmimisaega ja kvaliteeti.

Kindlasti tegelen aksessuaari ja rõiva sidumisega süvitsi edasi ja proovin leida kahes erialas veelgi rohkem sarnasusi ja erinevaid vaatenurki, mida ühendada. Loodan, et see töö inspireerib ka teisi vaatama kaugemale eriala seatud piiridest.

SUMMARY

Combining Clothing and Accessories in Collection “Knotie”

The aim of my thesis was to find the distinction between accessory and clothing and to combine them. At the start I thought I can combine these two through details. The more I researched the meaning behind accessory and clothing the more I realized that the definitions include more than we are used to. It means that the status of an accessory or a garment depends on the material, the purpose or the way it is worn. For example, when you wear classic white t-shirt, it is clothing but if you tie it around your waist for statement piece it's an accessory.

Accessory and fashion design are much more linked, than it is recognized. To help students to broaden their world of thought and professional boundaries, we should talk about this already in school. This approach could provide much more creative results.

Designing my own collection Knotie I was able to take away function from clothing to cover and protect body by using sheer materials. Its only purpose was to complement the look and by this the object could be classified as an accessory. The accessory became a garment when I put it around body to protect and cover it.

The hardest part for me was sewing, because I have not studied garment sewing. It meant that I had to search for more information on that topic. Tricky part was assembling leather and fabric. Techniques for sewing leather or fabric could not be used as this would have damaged one of them. I had to make compromises and it affected the time of completion of the items and the quality as well.

I will definitely go into an accessory and garment combining in depth in my future research and try to find even more similarities and different points of view in the two. I hope that this work will inspire others to look beyond the boundaries of the specific field of subject.

KASUTATUD KIRJANDUS

Anrealage <https://www.anrealage.com/work/detail/100007/2609> Kasutatud 30.05.2021

Arnkil, H. (2013). *Colours in the visual world*. Helsinki: Aalto

Callister, W.D. (2007). *Materials Science and Engineering An Introduction* [pdf] <https://catatanabimanyu.files.wordpress.com/2011/09/callister-7th-edition.pdf> Kasutatud 30.03.2021

Cambridge University Press. *Cambridge dictionary*. (2021). [www] <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/accessory> Kasutatud 09.04.2021

Cambridge University Press. *Cambridge dictionary*. (2021). [www] <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/clothing> Kasutatud 12.04.2021

Cambridge University Press. *Cambridge dictionary*. (2021). [www] <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/clothes> Kasutatud 12.04.2021

Cornell Law School. *Legal Information Institute*. (2021). [www] <https://www.law.cornell.edu/> Kasutatud 30.04.2021

Cumming, V. (2010). *The Dictionary of Fashion History*. London : Bloomsbury [pdf] Kasutatud 12.04.2021

Eesti Keele Sihtasutus. *Eesti õigekeelsussõnaraamat ÕS 2018*. (2018). [www] <https://www.eki.ee/dict/qs/index.cgi?Q=aksessuaar&F=M> Kasutatud 09.04.2021

Eesti Keele Sihtasutus. *Eesti õigekeelsussõnaraamat ÕS 2018*. (2018). [www] <https://www.eki.ee/dict/qs/index.cgi?Q=r%C3%B5ivas&F=M> Kasutatud 12.04.2021

Eesti Keele Sihtasutus. *Eesti keele seletav sõnaraamat*. (2009). [www] <https://www.eki.ee/dict/ekss/index.cgi?Q=r%C3%B5ivas&F=M> Kasutatud 09.04.2021

Eesti Keele Sihtasutus. *Eesti keele seletav sõnaraamat*. (2009). [www] <https://www.eki.ee/dict/ekss/index.cgi?Q=katma&F=M> Kasutatud 20.04.2021

Encyclopedia.com. (2019) [www] <https://www.encyclopedia.com/fashion/encyclopedias-almanacs-transcripts-and-maps/aprons> Kasutatud 05.05.2021

Illy.com. (2021) [www] <https://www.illy.com/en-us/company/store-events/press/press-releases/its-illy-award-2020-winner> Kasutatud 05.05.2021

Johanna Parv <https://www.instagram.com/p/CGvJ0o2AUOX/> Kasutatud 05.05.2021

Kaire Avi-Kinnunen https://www.instagram.com/p/CHYW_xTjlnr/ Kasutatud 05.05.2021

Rainbow Winters <https://www.rainbowwinters.com/> Kasutatud 25.03.2021

LISAD

LISA 1. ABSTRAKTSETE VORMIDEGA KOLLEKTSIOON

Foto: Autori kogu

LISA 2. READY-TO-WEAR KOLLEKTSIOON

Foto: Autori kogu

LISA 3. VALMINUD KOLLETKSIOON

Foto: Georg-Sander Männik

Modell: Christa Isabella Haidla

Lokatsioon: Delta maja

Komplekt 2. Eestvaade

Komplekt 2. Tagantvaade

Komplekt 2. Ilma aksessuaarita

Komplekt 4. Eestvaade

Komplekt 4. Tagantvaade

Komplekt 6. Vasakul poolel kasutatud varrukal ja püksisäärel sidumisvõimalusi, parempool ilma.

Komplekt 6. Detail